

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Інститут модернізації змісту освіти
Національна металургійна академія України
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
Полтавська державна аграрна академія

Збірник наукових праць за матеріалами
III Всеукраїнської науково-практичної конференції

«СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, АУДИТУ Й ОПОДАТКУВАННЯ
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:
ТЕОРЕТИЧНІ, ПРАКТИЧНІ ТА ОСВІТЯНСЬКІ АСПЕКТИ»

28-29 березня 2019 р.

Частина 1

Лист МОН України від 16.01.2019 №22.1/10-123

м. Дніпро

<i>Секція 3. МЕТОДОЛОГІЯ АУДИТУ ТА ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....</i>	<i>535</i>
<i>Багрій К.Л. Важливість контролю як інструменту підвищення якості аудиторських послуг.....</i>	<i>535</i>
<i>Вербицька Г.Л. Внутрішній аудит як напрямок забезпечення фінансової стійкості підприємства в умовах міжнародних економічних відносин.....</i>	<i>540</i>
<i>Вереїтіна А.О., науковий керівник Корчагіна В.І'. Система внутрішнього аудиту на підприємстві.....</i>	<i>543</i>
<i>Галкина М.Н. Теоретические аспекты и направления развития управленческого аудита.....</i>	<i>549</i>
<i>Довбня С.Б., Чабанец Т.М. Методичні аспекти аудиту управління персоналом.....</i>	<i>553</i>
<i>Донських Н.О., Будицько О.В. Методика проведення аудиту фінансових результатів діяльності підприємства.....</i>	<i>556</i>
<i>Дорошкевич К.О., Вороновська М.М., Івасюк В.В. Порядок менторингової діяльності на підприємствах в умовах інноваційного розвитку.....</i>	<i>560</i>
<i>Ковальова М.С., Антоненко В.М. Санаційний аудит як елемент антикризового управління підприємством.....</i>	<i>562</i>
<i>Ковтуненко Ю.В., Райчева А.С. Проблеми підвищення якості аудиторської діяльності.....</i>	<i>566</i>
<i>Король Г.О., Акімова Т.В., Максименко С.Л. Сутність вибіркового методу при проведенні ревізії.....</i>	<i>570</i>
<i>Король Г.О., Безгодкова А.О., Козлова С.В. Організація проведення ревізії розрахунків з постачальниками в бюджетній установі.....</i>	<i>575</i>
<i>Кравченко Т.В., Єрємін О.Л. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» як інструмент підвищення якості аудиту.....</i>	<i>578</i>
<i>Крюкова Г.В., науковий керівник Демчук Н.І. Проблемні питання контролю якості аудиторських послуг.....</i>	<i>583</i>

Секція 3.

МЕТОДОЛОГІЯ АУДИТУ ТА ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

К.е.н., доцент Багрій К.Л.

доцент кафедри обліку і оподаткування

Чернівецький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

м. Чернівці

E-mail: kononbagriy@gmail.com

ВАЖЛИВІСТЬ КОНТРОЛЮ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Реалії сучасного аудиту полягають у зниженні його затребуваності зважаючи на втрату довіри користувачів. Виключно регуляторного реформування професії недостатньо для подолання кризи галузі. У зв'язку з цим особливого значення набуває контроль як дієвий механізм підвищення якості аудиту.

Для сучасного етапу розвитку аудиторської діяльності в Україні характерна наявність різного роду претензій з боку користувачів, регулюючих органів та інших зацікавлених сторін до якості роботи аудиторських фірм, аудиторів. Не таємниця, що ця проблема не тільки українського аудиту, це загальносвітова тенденція – галузь переживає «кризу довіри». У зв'язку з цим широко обговорюються різні ідеї реформування аудиторської галузі.

В основному мова йде про посилення зовнішніх регуляторних вимог. Звісно ж, що для підвищення довіри суспільства до результатів роботи аудиторів крім пошуку шляхів підвищення ефективності регулювання аудиторської діяльності, необхідно розвивати і вдосконалювати основний

інструмент забезпечення якості аудиту – контроль якості роботи.

Важливим кроком в цьому напрямку стало введення з 1 жовтня 2018 року в дію Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» (далі – Закон) [1], який визначає правові засади аудиту фінансової звітності, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні.

Закон висовує ряд вимог до суб'єктів аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності. Зокрема, стаття 23 Закону висовує вимоги до внутрішньої організації суб'єктів аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності. Зрозуміло, що такі суб'єкти аудиторської діяльності повинні привести свою систему контролю якості у відповідність до вимог Закону. Дані вимоги можуть бути також враховані при створенні власної системи контролю якості тими суб'єктами аудиторської діяльності, які тільки розпочинають свій шлях, але мають на меті займатися обов'язковим аудитом в майбутньому.

Вимоги Закону щодо впровадження політики та процедур, що забезпечать дотримання з боку аудиторів та ключового партнера незалежності та об'єктивності, перетинаються з вимогами Положення з національної практики контролю якості аудиторських послуг (далі – Положення) [2] щодо впровадження політики та процедур, направлених на дотримання відповідним персоналом етичних вимог.

Основними елементами внутрішнього контролю прийнято вважати: контрольне середовище; оцінка ризиків; процедури внутрішнього контролю; інформація і комунікація; моніторинг.

Таким чином, Положення висовує вимоги про створення лише одного елемента внутрішнього контролю – контрольного середовища – у той час, як Закон вже вимагає запровадження системи внутрішнього контролю в цілому, з механізмами такого контролю та методиками оцінки ризиків.

Стосовно впровадження заходів та засобів для захисту систем обробки інформації ситуація аналогічна. Положення вимагає лише впровадження

процедур задля забезпечення конфіденційності, зберігання, цілісності, зрозумілості і відтворюваності документації з завдання. Проте, як системою обробки інформації є сукупність технічних засобів, програмного забезпечення, методів обробки інформації, дій персоналу, що направлена на забезпечення виконання автоматизованої обробки інформації. Отже, аудиторським фірмам потрібно попрацювати в цьому напрямку.

Закон розширює підстави для інформування. Якщо, Положення вимагає створити політику та процедури, направлені на забезпечення своєчасного повідомлення про порушення вимог до незалежності, то Закон вже вимагає впровадити політику та процедури, що забезпечать інформування про усі факти порушень вимог Закону. Для того, щоб визначитися про які порушення потрібно повідомляти, потрібно перш за все визначитися, які саме вимоги до аудиторських фірм Закон висовує. Основними з них є: 1) ст. 5 Закону щодо: розміру частки засновників в аудиторській фірмі; керівника аудиторської фірми; доброї репутації; 2) ст. 6 та ст. 27 Закону щодо: обмеження одночасного надання неаудиторських послуг; 3) ст. 7 Закону щодо: змісту договору на аудит; 4) ст. 10 Закону щодо: дотримання незалежності; 5) ст. 23 Закону щодо: наявності внутрішнього контролю; достатнього рівню кваліфікації та досвіду аудиторів та персоналу, що залучається до виконання завдань з аудиту; проведення інструктажу, нагляду та перевірки роботи групи з завдання; наявності стимулюючої політики оплати праці персоналу, залученого до виконання завдань з аудиту; здійснення моніторингу ефективності внутрішнього контролю та вжиття відповідних заходів для усунення недоліків; 6) ст. 24 Закону щодо: забезпечення ключового партнера з аудиту достатніми ресурсами та персоналом; документування факту звернення зовнішніх експертів за консультацією; ведення особової справи юридичної особи; обліку скарг, які стосуються наданих послуг з обов'язкового аудиту; 7) ст. 26 Закону щодо: винагороди за послуги з обов'язкового аудиту; 8) ст. 28 Закону щодо: оцінки загроз незалежності; 9) ст. 29 Закону щодо: призначення аудиторської фірми; 10) ст. 30 Закону щодо: тривалості виконання завдань з аудиту; ротації

ключових партнерів; 11) ст. 31 Закону: повідомлення управлінського персоналу про виявлені порушення та інші.

Таким чином, вимога Закону про запровадження дієвих механізмів для попередження, ідентифікації та усунення загроз своєї незалежності не є новою. Положення також передбачає встановити відповідні політики та процедури.

Вимоги Закону про запровадження політики та процедур виконання завдання, процедур нагляду та перевірки роботи виконавців узгоджуються з відповідними вимогами Положення. Новою є вимога про обов'язковість проведення інструктажу. Під інструктажем слід розуміти доведення до працівників аудиторської фірми змісту основних вимог щодо організації роботи, результатів аналізу допущених чи можливих помилок на робочих місцях, поглиблення знань і навичок.

Закон, так же як і Положення, зобов'язує аудиторські фірми створити систему контролю якості аудиторських послуг. При цьому, погляд на коло осіб, що можуть нести відповідальність за організацію і ефективне функціонування такої системи, в цих документах трохи відрізняється.

Кодекс етики професійних бухгалтерів [3] класифікує загрози недотримання етичних принципів (у тому числі принципу об'єктивності) в залежності від обставин та стосунків, з якими може стикатися аудиторська фірма. Для уникнення цих загроз або зменшення їх до прийняттого рівня, Положення вимагає від аудиторських фірм розробити застережні заходи, що поширюються на всю фірму, та застережні заходи щодо конкретного завдання.

Вимога Закону щодо наявності в аудиторських фірмах механізму реєстрації та розв'язання нестандартних ситуацій, які мають або можуть мати суттєві наслідки для неупередженості діяльності аудиторів та ключових партнерів, не створює для аудиторських фірм додаткових вимог, якщо ними були виконанні умови Кодексу етики професійних бухгалтерів щодо впровадження на фірмі політики та процедур, направлених на дотримання фундаментальних етичних принципів.

Отже, на відміну від Закону Положення вимагає від аудиторських фірм

щорічну оцінку системи контролю якості. При впровадженні політики та процедур системи внутрішнього контролю аудиторським фірмам потрібно приділити належну увагу у тому числі моніторингу та процесу здійснення оцінки ефективності внутрішнього контролю з метою своєчасного вжиття відповідних заходів для усунення будь-яких недоліків.

Для формування ефективної системи контролю за якістю аудиторських послуг існує необхідність забезпечення виконання наступних вимог:

- 1) регулярний контроль якості аудиторських послуг повинен здійснюватися на рівні всіх суб'єктів аудиторської діяльності;
- 2) запровадження критеріїв, стандартів оцінювання аудиторських послуг, які дозволять об'єктивно оцінювати роботу суб'єктів аудиторської діяльності, як на зовнішньому рівні, так і на внутрішньому рівні;
- 3) вдосконалення методик і процедур роботи суб'єктів аудиторської діяльності.

Поліпшення якості наданих аудиторських послуг можливе лише за допомогою створення незалежного від професії регулятора, особливо для суб'єктів суспільного інтересу, відповідно до Директив ЄС. Доцільно в Україні застосувати досвід європейських країн щодо посилення контролю за якістю проведеного аудиту та сертифікації аудиторів за міжнародними стандартами. Зважаючи на відкриті європейські кордони, варто пам'ятати, що підвищення якості аудиторських послуг прямо пов'язане з міжнародним визнанням українських аудиторів та новими для них перспективами.

Список використаної літератури

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
2. Положення з національної практики контролю якості аудиторських послуг 1 «Організація аудиторськими фірмами та аудиторами системи контролю якості аудиторських послуг»: Рішення Аудиторської палати України від 27

вересня 2007 року № 182/4 [Електронний ресурс] // Режим доступу:
https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr2_4230-07

3. Кодекс етики професійних бухгалтерів [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.iaf.kiev.ua/images/stories/library/standarts/kodeks-etiki.pdf>.

*К.е.н., доцент Вербицька Г.Л.
доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів
E-mail: galinaverbicka@ukr.net*

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ЯК НАПРЯМОК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Діяльність підприємств в умовах міжнародних економічних відносин є надзвичайно складною. Гостра конкуренція, вплив різноманітних ризиків, хронічна нестача обігових коштів зумовлюють потребу в побудові ефективних систем внутрішнього аудиту. Система внутрішнього аудиту на підприємстві не лише допоможе здійснювати планомірний контроль за діяльністю суб'єкта господарювання з виявленням та усуненням наявних недоліків та відхилень, але й дасть можливість покращити роботу управлінських ланок усіх рівнів, а також оперативно відреагувати на дію внутрішніх чи зовнішніх чинників.

Внутрішній аудит у загальному вигляді можна подати таким чином:

- це система контролю;
- він організується в межах підприємства та за ініціативою його керівників (власників);
- регламентація дій відбувається на підставі внутрішніх документів;
- здійснюється окремо створеною службою або посадовою особою;